

### **Жергиликтүү жамааттын Уставы деген эмне?**

Жергиликтүү жамааттын (шаардын, айыл аймагынын) уставы – бул жергиликтүү жамааттын документи, ал жамаат мүчөлөрүнүн, жамаат менен айыл өкмөтүнүн, жергиликтүү кеңештин депутаттарынын укуктарын, милдеттерин жана өз ара мамилелеринин тартибин аныктайт.



### **Жергиликтүү жамааттын Уставын ким кабыл алат?**

Жергиликтүү жамааттын Уставын жергиликтүү кеңеш кабыл алат.



### **Жергиликтүү калк талкууга катышып, Уставга өз толуктоолорун сунуштай алабы?**

Ооба, албетте. Сөзсүз түрдө! Устав чогулуштарда, жыйындарда, курултайларда талкуулангандан кийин гана жергиликтүү кеңеш тарабынан кабыл алыныш керек.

### **Жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн өз ара аракетинин кандай ченемдери Уставды аныктайт?**

Жергиликтүү жамааттын Уставы коомдук тартиптин нормаларын жана эрежелерин, айыл ичинде тазалыкты, санитардык нормаларды сактоо боюнча талаптарды, мал жаюунун эрежелерин жана мыйзамдар



менен каралбаган башка эрежелерди аныктайт. Устав жамаат мүчөлөрү чогулуштарда, жыйындарда кабыл алган коомдук тартиптин нормаларын аныктайт. Жамаат мүчөлөрүнүн чогулуштарга, жыйындарга катышуусунан коомдук тартиптин кайсы нормалары Уставга кошулары көз каранды болот. Ар бир жамаат өз Уставына татыктуу!

### **Курултайдын чечими боюнча жергиликтүү жамааттын Уставы АӨ башчысын жалпы элдик шайлоону белгилей алабы?**

Жок, белгилей албайт. Курултайда кабыл алынган чечимдер сунуш берүүчү мүнөзгө ээ. Устав АӨ башчысын шайлоо маселелерин козгой албайт. АӨ башчысын шайлоо мыйзам менен аныкталат.



### **Курултайда кабыл алынган чечим боюнча айылдагы коомдук тартипти бузганы үчүн жаза берүү жана айып салуу тууралуу пункттарды жергиликтүү жамааттын Уставына киргизсе болобу?**

Болбойт. Айып салуу жана жаза берүүнүн башка чараларын киргизүү маселелери мыйзамдар менен жөнгө салынат. ЖӨБ деңгээлинде мындай маселелер атайын түзүлгөн административдик комиссия тарабынан чечилүүгө тийиш.



### **Жашоочулар жергиликтүү жамааттын Уставында дагы кандай маалыматтарды таба алышат?**



ЖӨБгө кантип катышууга болот, айыл өкмөтү жана жергиликтүү кеңештин

депутаттары кабыл алган чечимдерге кантип таасир тийгизүүгө болот, чогулуштар жана курултайлар кантип өткөрүлүш керек, жергиликтүү кеңештин депутаттары жана айыл өкмөтү бюджеттерди пландап жатканда калктын артыкчылыктарын кантип эске алат өңдүү маалыматтарды жергиликтүү жамааттын Уставынан табууга болот.

### **Устав жергедүү жашоочуларга өзүн көрсөтө алуу мүмкүнчүлүгүн береби?**

Устав жашоочуларга Демилгелүү топторду түзүп, айылдын артыкчылыктуу маселелерин аныктоо боюнча фокус топторго катышып, суроо-талаптарды жиберип, айылдын маселелери боюнча демилге көтөрүп, жергиликтүү бийлик органдарынын ишин баалоого, ошондой эле чогулуштарга, жыйындарга, курултайларга катышуу мүмкүнчүлүгүн берет.

### **Жергиликтүү жамааттын Уставынын АӨ Уставынан айырма барбы?**

Ооба, бул эки башка документ. АӨ Уставы айыл өкмөтүнүн гана ишин аныктаса, жергиликтүү жамааттын Уставы болсо жамаат мүчөлөрүнүн, депутаттар, айыл өкмөтү менен өз ара аракеттерин жөнгө салат.

## **Жергиликтүү жамааттын Уставы качан күчүнө кирет?**

Устав жергиликтүү жамааттын Уставын кабыл алуу тууралуу жергиликтүү кеңештин токтому жарыяланган соң күчүнө кирет. Мунун алдында ал экспертизадан өткөрүлүп, КР юстиция органдарында каттоого алынат. Күчүнө киргенден кийин Устав жергиликтүү жамааттын бардык мүчөлөрү үчүн аткарууга милдеттүү болуп калат.

## **Биз жакшы шартта жашагыбыз келеби? Биз тартипти каалайбызбы? Бул эмнени билдирет?**

Тартип – бул эрежелерди сактоо дегенди билдирет. Эгерде биз көчөлөрдө таштанды сорттоонун, тазалыкты сактоонун, чогулуш өткөрүүнүн жана дагы көптөгөн башка маанилүү иштердин бирдей тартибин баары сактасын десек, анда ошол эрежелерди белгилеп алышыбыз керек. Макулдашып, бир пикирге келишибиз керек. Мындай эрежелер жана макулдашуулар жергиликтүү жамааттын Уставында жазылса болот жана жазылыш керек.

Эгерде биз адамдардын чакан тобу кабыл алган эрежелерди карманбай, өзүбүз үчүн ыңгайлуу болгон эрежелерди өзүбүз орноткубуз келсе, анда Уставдарды талкуулоого катышууга тийишпиз. Биз өз эрежелерибизди орнотуп, чогулуштарга катышып, өзүбүз, кошуналарыбыз же оппоненттер сунуштаган эрежелер үчүн добуш беришибиз керек. Биз мындан ары кантип жашайбыз деген маселеде мунасага келе алабыз жана келишибиз керек.

**Жергиликтүү жамааттын Уставы** – коомдук келишимдин легитимдүү (мыйзамдуу) аспабы.

Ар бир жергиликтүү жамааттын өз уставы болуш керек. Ар бир ЖӨБ органы жергиликтүү жамааттын уставын кабыл алууну кеңири талкуудан кийин жана калктын пикирин эсепке алуу менен гана уюштуруш керек.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Жергиликтүү өз алдынча башкаруу иштери жана этностор аралык мамилелер боюнча Мамлекеттик агенттиктин (ЖӨБЭММА) 2014-жылдын 4-мартындагы № 01-24/19 Буйругу менен жергиликтүү жамааттын типтүү уставы бекитилген. Бул Типтүү устав бардык жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына (ЖӨБ) кабыл алууга сунушталган. Документ менен ЖӨБЭММАнын сайтынан тааныша аласыз: [www.gamsumo.gov.kg](http://www.gamsumo.gov.kg), ошондой эле Өнүктүрүү саясат институтунун сайтындагы “Мыйзамдар” деген бөлүмдөн таба аласыз: [http://dpi.kg/ky/activity/legislation/legislation\\_ustav/](http://dpi.kg/ky/activity/legislation/legislation_ustav/)

 <p>Schweizerische Eidgenossenschaft Confédération suisse Confederazione Svizzera Confederaziun svizra</p> <p>Swiss Agency for Development and Cooperation SDC</p>	 <p>ӨНҮКТҮРҮҮ САЯСАТ ИНСТИТУТУ ИНСТИТУТ ПОЛИТИКИ РАЗВИТИЯ DEVELOPMENT POLICY INSTITUTE</p>
<p><i>Басылма Швейцария өкмөтү тарабынан Швейцариянын Өнүктүрүү жана Кызматташтык Агенттиги (SDC) аркылуу каржыланып, Өнүктүрүү саясат институту аткарган “Элдин үнү жана ЖӨБ органдарынын жоопкерчилиги: бюджеттик процесс” долбоорунун алкагында даярдалып, басып чыгарылды</i></p>	

# **Жергиликтүү жамааттын Уставы**

—

## **жашоодо карманган эрежелерибиз**

